

Σαν σήμερα γεννήθηκε ο Νίκος Καζαντζάκης- Μνημόσυνο για την επέτειο θανάτου της Ελένης

Μνημόσυνο για την επέτειο του θανάτου της Ελένης Καζαντζάκη, θα τελέσει αύριο, Σάββατο, στις 11 το πρωί στον προμαχώνα Μαρτινέγκο, η Διεθνής Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη.

Παράλληλα, την ερχόμενη Τρίτη 22 Φεβρουαρίου στις 8 το βράδυ, στο αμφιθέατρο του **3ου Λυκείου** θα γίνει συνάντηση των μελών της τοπικής επιτροπής ν. Ηρακλείου του ελληνικού τμήματος της Εταιρίας.

Εκεί, θα γίνει ενημέρωση για την εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στους Βώρους, στις 16 Ιανουαρίου, και για τα αποτελέσματα της συνάντησης των εκπροσώπων των τοπικών επιτροπών Κρήτης στις 15 Ιανουαρίου.

Τέλος, θα συζητηθούν οι εκδηλώσεις της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη μέσα στο 2011.

Στο πλαίσιο της συνάντησης ο κ. Μιμής Δημήτριος, ψυχολόγος θα μιλήσει με θέμα “Ενδοψυχικές συγκρούσεις στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη”.

Στο μεταξύ σαν σήμερα γεννήθηκε ο Νίκος Καζαντζάκης στο Ηράκλειο της Κρήτης, στις 18 Φεβρουαρίου του 1883, εποχή κατά την οποία το νησί, αποτελούσε ακόμα μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ήταν γιος του, καταγόμενου από το χωριό Βαρβάρει (σημερινή Μυρτιά), εμπόρου γεωργικών προϊόντων και κρασιού Μιχάλη Καζαντζάκη (1856 - 1932), και της Μαρίας (-1932) και είχε δύο αδελφές. Στο Ηράκλειο έβγαλε το γυμνάσιο και το 1902 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου ξεκίνησε νομικές σπουδές.

Εμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα, το 1906, δημοσιεύοντας το δοκίμιο Η Αρρώστια του Αιώνας και το πρώτο του μυθιστόρημα Όφεις και Κρίνο (με το ψευδώνυμο Κάρμα Νιρβάμη). Τον επόμενο χρόνο ξεκίνησε μεταπτυχιακές σπουδές, στο Παρίσι. Παράλληλα, σημαντική επίδραση στον Καζαντζάκη είχαν οι διαλέξεις του Ανρί Μπεργκσόν, τις οποίες παρακολουθούσε. Με την επιστροφή του στην Ελλάδα, δημοσίευσε αρκετές κριτικές μελέτες σε διάφορα περιοδικά κι έκδωσε το 1909 τη διατριβή του επί υφηγεσία

Το 1919 ο Ελευθέριος Βενιζέλος διόρισε τον Καζαντζάκη Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Περιθάψεως, έχοντας ως αποστολή τον επαναπατρισμό Ελλήνων από την περιοχή του Καυκάσου. Οι εμπειρίες που αποκόμισε αξιοποιήθηκαν αργότερα στο μυθιστόρημα του Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται. Τον επόμενο χρόνο, μετά την ήττα του κόμματος των Φιλελευθέρων, ο Καζαντζάκης αποχώρησε από το Υπουργείο Περιθάψεως και πραγματοποίησε αρκετά ταξίδια στην Ευρώπη.

Το Μάιο του 1927 απομονώθηκε στην Αίγινα με σκοπό την ολοκλήρωση της Οδύσσειας. Τον ίδιο χρόνο ξεκίνησε την ανθολογία των ταξιδιωτικών του άρθρων για την έκδοση του πρώτου τόμου του Ταξιδεύοντας ενώ το περιοδικό Αναγέννηση, του Δημήτρη Γλυνού, δημοσίευσε την Ασκητική, το φιλοσοφικό του έργο. Τον Οκτώβριο του 1927, ο Καζαντζάκης, φεύγει για τη Μόσχα, προσκαλεσμένος από την κυβέρνηση της Σοβιετικής Ένωσης, για να πάρει μέρος στις γιορτές για τα δεκάχρονα της Οκτωβριανής Επανάστασης. Εκεί γνωρίστηκε με τον Ελληνορουμάνο λογοτέχνη Παναΐτ Ιστράτι, μαζί με τον οποίον επέστρεψε στην Ελλάδα. Τον Ιανουάριο του 1928 στο θέατρο «Αλάμπρα», στην Αθήνα, μιλάνε εξυμνώντας τη Σοβιετική Ένωση, ο Καζαντζάκης κι ο Ιστράτι. Στο τέλος της ομιλίας έγινε και διαδήλωση. Τόσο Καζαντζάκης όσο και ο συνδιοργανωτής της εκδήλωσης ο Δημήτρης

Γληνός διώχθηκαν δικαστικά. Η δίκη ορίζεται στις 3 Απριλίου, αναβάλλεται μερικές φορές χωρίς ποτέ να γίνει. Τον Απρίλιο, ο Καζαντζάκης, ξαναβρέθηκε στη Ρωσία όπου ολοκλήρωσε ένα κινηματογραφικό σενάριο με θέμα τη Ρωσική Επανάσταση. Τον Μάιο του 1929 απομονώθηκε σε ένα αγρόκτημα της Τσεχοσλοβακίας όπου ολοκλήρωσε στα γαλλικά τα μυθιστορήματα *Toda-Raba* (μετονομασία του αρχικού τίτλου *Moscou a crie*) και *Karpetan Elia*. Τα έργα αυτά, εντάσσονταν στην προσπάθεια του Καζαντζάκη να καταξιωθεί διεθνώς ως συγγραφέας. Η γαλλική έκδοση του μυθιστορήματος, *Toda-Raba*, έγινε με το ψευδώνυμο Νικολάι Καζάν. Το 1930 θα δικάζόταν, πάλι, ο Καζαντζάκης γι' αθεϊσμό, για την «Ασκητική». Η δίκη ορίζεται για της 10 Ιουνίου, αλλά κι αυτή δεν έγινε ποτέ.

Το 1931 επέστρεψε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε εκ νέου στην Αίγινα όπου ανέλαβε τη συγγραφή ενός γαλλοελληνικού λεξικού. Μετέφρασε ακόμα τη Θεία Κωμωδία του Δάντη. Επίσης, έγραψε ένα μέρος των ωδών, που τα ονόμασε *κάντα*. Αυτά ενσωματώθηκαν, αργότερα, σ' ένα τόμο με τον τίτλο *Τερτσίνες* (1960. Αργότερα ταξίδεψε στην Ισπανία ξεκινώντας παράλληλα τη μετάφραση έργων Ισπανών ποιητών. Το 1935 πραγματοποίησε ταξίδι στην Ιαπωνία και την Κίνα εμπλουτίζοντας τα ταξιδιωτικά του κείμενα. Το 1938 ολοκλήρωσε την *Οδύσεια*, ένα επικό ποίημα στα πρότυπα της *Οδύσειας* του Ομήρου, αποτελούμενο από συνολικά 33.333 στίχους και 24 ραψωδίες. Η «*Οδύσεια*» είχε φτάσει τους 42.000 στίχους. Αφαίρεσε, όμως, μερικές χιλιάδες, ο Καζαντζάκης, γιατί θεωρούσε σα γούρικο αριθμό το 3. Για το έργο αυτό, ο Καζαντζάκης εργαζόταν για δεκατρία χρόνια και πριν την τελική του μορφή, προηγήθηκαν οκτώ αναθεωρημένες γραφές. Η πρώτη αυτοέκδοση της «*Οδύσειας*» έγινε στην Αθήνα τον Οκτώβρη του 1938, με χρήματα της Αμερικανίδας *Joe MacLeod*. Το ίδιο διάστημα, πλήθος κειμένων του δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες ή περιοδικά ενώ το μυθιστόρημά του *Ο Βραχόκηπος*, που το είχε γράψει στα Γαλλικά, εκδόθηκε στην Ολλανδία και τη Χιλή. Κατά την περίοδο της κατοχής, συνεργάστηκε με τον Ιωάννη Κακριδή για την μετάφραση της *Ιλιάδας*. Το 1943 ολοκλήρωσε το γράψιμο του μυθιστορήματός του «*Ο βίος και η πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*».

Μετά την αποχώρηση των Γερμανών, δραστηριοποιήθηκε έντονα στην ελληνική πολιτική ζωή, αναλαμβάνοντας την προεδρία της Σοσιαλιστικής Εργατικής Κίνησης, ενώ διετέλεσε και υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου της κυβέρνησης του Σοφούλη, από τις 26 Νοεμβρίου του 1945 έως τις 11 Ιανουαρίου του 1946. Παραιτήθηκε από το αξίωμα του μετά από την ένωση των σοσιαλοδημοκρατικών κομμάτων. Το Μάρτιο του 1945 προσπαθεί να πάρει μια θέση στην Ακαδημία της Αθήνας, αλλά αποτυγχάνει για δυο ψήφους. Το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου παντρεύεται την Ελένη Σαμίου, στον Άι - Γιώργη τον Καρύτση, με κουμπάρους τον Άγγελο και την Άννα Σικελιανού.

Τρεις φορές προτάθηκε ο Καζαντζάκης για το Βραβείο Νόμπελ. Την πρώτη απ' την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών, που τον έχει Πρόεδρο, έχοντας συνυποψήφιο του τον Άγγελο Σικελιανό. Επίσης δυο φορές προτάθηκε, το 1952 και 1953, απ' τη Νορβηγική Εταιρεία Λογοτεχνών, ποτέ, όμως, απ' την Ακαδημία της Αθήνας. Τον επόμενο χρόνο διορίστηκε στην UNESCO, αναλαμβάνοντας ως αποστολή, την προώθηση μεταφράσεων κλασικών λογοτεχνικών έργων, με απώτερο στόχο την γεφύρωση των διαφορετικών πολιτισμών. Παραιτήθηκε τελικά το 1948, προκειμένου να αφοσιωθεί στο λογοτεχνικό του έργο. Για το σκοπό αυτό εγκαταστάθηκε στην Αντίμπ, της Γαλλίας, όπου τα επόμενα χρόνια ακολούθησε μία ιδιαίτερα παραγωγική περίοδος κατά την οποία ολοκλήρωσε το μεγαλύτερο μέρος του πεζογραφικού του έργου.

Το 1953 προσβλήθηκε από μία μόλυνση στο μάτι, γεγονός που τον υποχρέωσε να νοσηλευτεί αρχικά στην Ολλανδία και αργότερα στο Παρίσι. Τελικά έχασε την όρασή του από το δεξί μάτι. Ενώ ο Καζαντζάκης είχε επιστρέψει από την Αντίμπ στην Ελλάδα, η Ορθόδοξη Εκκλησία εκκινούσε τη δίωξη του. Κατηγορήθηκε ως ιερόσυλος, με βάση αποσπάσματα από τον Καπετάν Μιχάλη και του συνόλου του περιεχομένου του *Τελευταίου Πειρασμού* (1953), έργο το οποίο δεν είχε ακόμη κυκλοφορήσει στην Ελλάδα. Το 1954 η Ιερά Σύνοδος με έγγραφό της ζητούσε από την κυβέρνηση την απαγόρευση των βιβλίων του Νίκου Καζαντζάκη. Επίσης, ο *Τελευταίος Πειρασμός* καταγράφηκε στον Κατάλογο των Απαγορευμένων Βιβλίων της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, το καταργηθέν πλέον *Index Librorum Prohibitorum*. Ο Καζαντζάκης απέστειλε τότε σχετικό τηλεγράφημα στην Επιτροπή του *Index* με τη φράση του χριστιανού απολογητή Τερτυλλιανού «*Ad tuum, Domine, tribunal apello*», δηλαδή «στο Δικαστήριό σου, Κύριε, κάνω έφεση». Ο "*Ζορμπάς*" του Καζαντζάκη, εκδόθηκε στο Παρίσι το 1947 και με την επανέκδοσή του, το 1954, βραβεύτηκε, σαν το καλύτερο ξένο βιβλίο της χρονιάς. Το 1955, ο συγγραφέας μαζί με τον Κακριδή αυτοχρηματοδότησαν την έκδοση της μετάφρασης της *Ιλιάδας*, ενώ την ίδια χρονιά κυκλοφόρησε τελικά στην Ελλάδα ο *Τελευταίος Πειρασμός*. Τον επόμενο χρόνο, τιμήθηκε με το Βραβείο Ειρήνης στη Βιέννη, ένα βραβείο το οποίο προερχόταν από το σύνολο των τότε Σοσιαλιστικών χωρών. Καθώς μια από αυτές ήταν η Κίνα επιχειρήσε δεύτερο ταξίδι εκεί τον Ιούνιο του 1957, προσκεκλημένος της κινεζικής κυβέρνησης. Επέστρεψε με κλονισμένη την υγεία του προσβληθείς από λευχαιμία. Νοσηλεύτηκε στην Κοπεγχάγη της Δανίας και το Φράιμπουργκ (*Freiburg im Breisgau*) της Γερμανίας, όπου τελικά κατέληξε στις 26 Οκτωβρίου του 1957 σε ηλικία 74 ετών. Εντούτοις, σύμφωνα με άλλες μαρτυρίες, η λευχαιμία εμφανίστηκε στον Καζαντζάκη κατά το χειμώνα του 1938, 19 χρόνια πριν απ' το τέλος του το οποίο αποδίδεται σε βαριάς μορφής ασιατική γρίπη.[4] Η σορός του μεταφέρθηκε στο στρατιωτικό αεροδρόμιο της Ελευσίνας. Η Ελένη Καζαντζάκη ζήτησε από την Εκκλησία της Ελλάδος να τεθεί η σορός του σε λαϊκό προσκύνημα, επιθυμία την οποία ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Θεόκλητος απέρριψε. Έτσι, η σορός του συγγραφέα

μεταφέρθηκε στο Ηράκλειο. Έπειτα από μεγάλη λειτουργία στον Ναό του Αγίου Μηνά, παρουσία του Αρχιεπισκόπου Κρήτης Ευγενίου και 17 ακόμη ιερέων, έγινε η ταφή του Νίκου Καζαντζακη, στην οποία όμως εκείνοι δεν συμμετείχαν κατόπιν απαγόρευσης του Αρχιεπισκόπου. Η ταφή έγινε στην ντάπια Μαρτινέγκο, πάνω στα Βενετσάνικα τείχη. Τη σορό συνόδευσαν ο τότε υπουργός Παιδείας Αχιλλέας Γεροκωστόπουλος και ο ιερέας Σταύρος Καρπαθιωτάκης, ο οποίος αργότερα τιμωρήθηκε σαν αριστερός. Στον τάφο του Νίκου Καζαντζάκη χάραχθηκε η επιγραφή: Δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβάμαι [φοβούμαι] τίποτα, είμαι λήφτερος [ελεύθερος].